

Titulació	Tipus	Curs
Ciències Biomèdiques	OB	3

Professor/a de contacte

Nom: Marta Martin Flix

Correu electrònic: marta.martin@uab.cat

Equip docent

Irma Casas Garcia

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No existeixen prerequisits per cursar aquesta assignatura, però es recomana que l'alumnat tingui uns coneixements previs bàsics sobre recerca i tècniques bàsiques i avançades de l'àmbit de la biologia, les biociències i la biomedicina. També és important que l'alumnat tingui un bon nivell d'anglès que li permeti aprofitar la bibliografia, webs i informes subministrats en aquest idioma. Finalment és important que l'alumnat d'aquesta assignatura mostri una predisposició oberta, participativa, dialogant, respectuosa i curiosa durant les activitats d'aprenentatge.

Objectius

L'assignatura consta de dos mòduls ben definits: a) epidemiologia i salut pública (4 crèdits) i b) bioètica (2 crèdits). El primer mòdul s'imparteix a les UUDD de Can Ruti, Sant Pau, Vall d'Hebrón i Hospital Parc Taulí, concentrant-se l'activitat dirigida en una sola UUDD de forma rotativa cada any. El segon s'imparteix al campus de Bellaterra.

1- El mòdul d'Epidemiologia i Salut Pública té com a propòsits aprofundir en el coneixement dels aspectes metodològics i d'anàlisi, així com en conèixer els determinants de la salut i de les intervencions preventives.

L'epidemiologia és la ciència que estudia la distribució i els determinants de les malalties en la població. La finalitat del programa és comprendre els fonaments del raonament epidemiològic, saber aplicar la metodologia epidemiològica als problemes de la salut pública, de la medicina clínica i comunitària, i a la recerca, així com entendre la salut i la malaltia com el resultat de processos biològics, socials i culturals fent especial èmfasi amb la perspectiva de gènere. Els seus objectius principals són: observar, definir i quantificar els problemes

de salut de la comunitat, conèixer les causes de les malalties, explicar els patrons locals de la malaltia, descriure la història natural de la malaltia, dissenyar i avaluar mesures d'actuació per reduir la càrrega dels problemes de salut, i valorar les evidències (etiològiques, preventives i terapèutiques) dels problemes de salut. Els objectius d'aquesta part de l'assignatura es centren en l'adquisició de competències i habilitats sobre les mesures i els dissenys epidemiològics, i en l'aprenentatge del raonament científic i epidemiològic (mitjançant exercicis de lectura crítica d'articles científics, i el plantejament i la resolució de problemes clínics, de recerca i de salut pública).

La part de Salut Pública de l'assignatura revisa els aspectes més actuals relacionats amb la prevenció de la malaltia en la societat moderna. En particular, el manteniment i promoció de la salut dels individus, requereix tant el funcionament dels programes de Salut Pública i d'assistència sanitària, com la labor diària dels i les professionals sanitaris en el desplegament de les activitats preventives i de promoció de la salut. La notable longevitat de la població, l'elevada prevalença de les malalties cròniques, i la persistència de les malalties transmissibles, requereixen una activitat continuada en accions preventives, immunitzacions, cribratges, educació sanitària i consells preventius.

Durant els curss es revisarà l'aplicació del mètode epidemiològic en la recerca aplicada en l'àmbit de la Salut Pública i en acabar l'alumnat haurà de conèixer els àmbits d'aplicació de la investigació epidemiològica, així com haver adquirit les habilitats bàsiques per fer una crítica d'una publicació científica i integrar-se en un equip multidisciplinari per donar suport a projectes de recerca biomèdica.

Els dos blocs distributius incorporen:

1.1- Blocs distributius. Epidemiologia.

Demografia sanitària.

Mètode epidemiològic.

Principals dissenys epidemiològics.

Introducció a l'anàlisi de les dades en epidemiologia.

Medicina basada en l'evidència

Epidemiologia aplicada

1.2- Blocs distributius. Salut Pública

Introducció a la Medicina Preventiva i Salut Pública.

Protecció de la salut: Salut Ambiental i Seguretat Alimentària.

Problemes de salut i actuacions preventives específiques en les malalties transmissibles.

Problemes de salut i actuacions preventives específiques en les malalties cròniques.

Promoció de la salut.

Sistema sanitari. Gestió i avaluació sanitària.

Salut internacional

2- El mòdul de Bioètica té un caràcter complementari dins la titulació i amb ella es pretén que l'alumnat adquireixi coneixements sobre els aspectes ètics i legals relacionats amb les Ciències Biomèdiques i amb la recerca associada.

Els objectius formatius són que l'estudiant, en finalitzar l'assignatura, sigui capaç de:

Els objectius formatius són que l'alumnat, en finalitzar l'assignatura, sigui capaç de:

- Conèixer i aplicar els principis bàsics de la bioètica.
- Exposar quina és la percepció social de la ciència i la tecnologia i la seva importància per a comunicar adequadament els assoliments i els riscos associats als avenços biomèdics.
- Identificar els problemes derivats del progrés i l'aplicació de la tecnologia en l'ésser humà, la genètica i en l'inici i el final de la vida.
- Crear un espai de discussió apropiat per facilitar l'adopció de posicions personals fonamentades i possibles consensos que permetin avaluar les convencions socials existents i les pròpies conviccions morals.
- Saber comunicar amb eficàcia, tant oralment com per escrit.
- Aplicar els coneixements teòrics a la pràctica.
- Assumir un compromís ètic.
- Demostrar sensibilitat en temes mediambientals, sanitaris, socials i de perspectiva de gènere.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Aplicar els coneixements adquirits en la planificació i la implementació de projectes de recerca, desenvolupament i innovació en un laboratori de recerca biomèdica, en un laboratori d'un departament clínic o en la indústria biomèdica.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Treballar com a part d'un grup juntament amb altres professionals, comprendre'n els punts de vista i cooperar-hi de forma constructiva.

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
2. Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
3. Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.

4. Aplicar els principis bàsics inspiradors de la bioètica en el disseny dels experiments relacionats amb la biomedicina.
5. Aplicar la legislació vigent en la investigació biomèdica d'acord amb els principis bioètics.
6. Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
7. Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
8. Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
9. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
10. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
11. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
12. Treballar com a part d'un grup juntament amb altres professionals, comprendre'n els punts de vista i cooperar-hi de forma constructiva.

Continguts

Mòdul d'Epidemiologia i Salut Pública:

ACTIVITATS DIRIGIDES. CLASSES (1h)

EPIDEMIOLOGIA

1. Introducció a l'Epidemiologia i la Salut Pública.
2. Mesures de freqüència i d'efecte.
3. L'estudi de la salut de les poblacions. Indicadors demogràfics i sanitaris.
4. Dissenys epidemiològics descriptius i observacional
5. Dissenys epidemiològics d'intervenció.
6. Epidemiologia molecular.
7. Medicina Basada en l'Evidència
8. Avaluació de les proves diagnòstiques.
9. Validesa. Errors i biaixos.

SALUT PÚBLICA

10. Bases de la Medicina Preventiva. Determinants de la salut. La promoció de la salut. La prevenció primària.
11. La prevenció secundària: els cribratges
12. Els factors ambientals i la salut
13. Seguretat alimentària. Nutrició i salut

14. Prevenció i control de les malalties transmissibles
15. Malalties immunoprevenibles. Vacunacions preventives
16. Les malalties cròniques. Envel·liment i salut
17. Epidemiologia i prevenció del càncer
18. Epidemiologia i prevenció de les malalties cardiovasculars
19. Salut global. Salut sexual i reproductiva
20. Sistema sanitari. Gestió i Avaluació Sanitària

ACTIVITATS DIRIGIDES. SEMINARIS (1h)

1. Sistemes d'informació en Salut Pública
2. El protocol de recerca.
3. L'anàlisi de dades
4. Estratificació i estandardització
5. La mesura de la supervivència
6. Lectura crítica d'un article científic: assaig clínic controlat
7. Revisions sistemàtiques i metanàlisi
8. Gradació de l'evidència. Elaboració i qualitat de les guies de pràctica clínica.

ACTIVITATS DIRIGIDES. EXERCICIS DIRIGITS (1h + treball autònom)

1. Disseny i avaluació d'un estudi observacional
2. Disseny i avaluació d'un estudi d'intervenció
3. Avaluació de les proves diagnòstiques
4. Mesura de la supervivència
5. Estudi d'un brot de toxiinfecció alimentària

Mòdul de Bioètica

PART I. PRINCIPIS DE BIOÈTICA

- Anàlisi en bioètica
- Principis bàsics en Bioètica
- Altres principis rellevants en Bioètica

PART II. L'ÈTICA EN LA RECERCA

- Els principis ètics en la pràctica científica i biomèdica
- Obligacions dels investigadors
- Els Codis de Bones Pràctiques en la Recerca

PART III. EL DISSENY ÈTIC DE L'EXPERIMENTACIÓ AMB ANIMALS

-Aspectes ètics de la recerca en animals

-Els principis bàsics: les 3R

-Aspectes legals de la utilització d'animals d'experimentació: RD 53/2013

PART IV. EL DISSENY ÈTIC DE L'EXPERIMENTACIÓ AMB ÉSSERS HUMANS

-Principis ètics

-Els subjectes

-Aspectes legals de la recerca en éssers humans i amb mostres humanes: Llei 3/2018, RD 1716/2011, Llei 14/2007 i 14/2006

PART V: ASPECTES ÈTICS DE LES NOVES TECNOLOGIES

-Genètica, Enginyeria Genètica i Biotecnologia

-Medicina reproductiva (Llei 14/2007 i 14/2006)

-Recerca en embrions i amb cèl·lules reproductives

-Dilemes ètics de donants, nascuts i progenitors

-Noves maternitats i relacions paterno-filials

-Selecció embrionària

-Edició genètica

-Bioètica i dades genètiques i de salut (15/1999, Llei 3/2028, Reglament 2016/679, Art. 5 Llei 14/2007)

-Bases de dades, wearables, aplicacions, intel·ligència artificial

-Ús de les dades: privacitat i confidencialitat

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	32	1,28	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10
Seminaris	10	0,4	2, 3, 6, 9, 11, 12
Seminaris pràctics	12	0,48	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11
Tipus: Autònomes			
Anàlisi de casos: discussió grupal	5	0,2	7, 9, 10, 11, 12
Anàlisi dels casos: elaboració dels treballs de discussió	5	0,2	7, 9, 10, 11
Estudi individual i lectura de textos	63,5	2,54	4, 5, 6, 8, 9, 10, 11

L'assignatura es base en activitats docents en col.laboració amb el professorat i amb el treball propi de l'alumnat, tant individual com en grup.

Mòdul d'Epidemiologia i Salut Pública:

Les activitats dirigides consten de les classes teòriques on el professorat revisarà un tema prèviament calendaritzat i els seminaris on s'analitzaran temes de contingut analític més important i es demanarà la participació activa de l'alumnat per resoldre qüestions i exercicis durant la classe. Per a les activitats dirigides es donarà informació durant la classe o prèviament a la mateixa.

Les activitats supervisades seran tutelades pel professorat, però l'alumnat en portaran el lideratge. Se'n faran de dos tipus, els seminaris pràctics on es resoldran casos pràctics i exercicis que prèviament s'hauran distribuït i els comentaris a articles científics, també distribuïts prèviament. En ambdós casos es podran fer grups de treball de l'alumnat per tractar parts específiques dels treballs.

MÒDUL BIOÈTICA

L'assignatura consta de classes teòriques i d'anàlisi i comentaris de casos proposats en un format de Seminaris.

TEORIA: El contingut del programa de teoria serà impartit principalment pel professorat en forma de classes magistrals amb suport audiovisual. Les presentacions utilitzades a classe pel professorat estaran prèviament disponibles al Campus Virtual de l'assignatura.

Tot i que no és imprescindible ampliar els continguts de les classes impartides pel professorat, a no ser que aquest ho demani de forma expressa, s'aconsella que l'alumnat consulti de forma regular els documents referenciats a les classes de teoria (que estaran disponibles al campus virtual), així com el material bibliogràfic recomanat en aquesta guia docent, per tal de consolidar i clarificar els continguts explicats a classe.

D'altra banda, l'alumnat haurà de treballar individualment el contingut dels textos legals a què fa referència aquesta guia. Per tal de facilitar aquesta tasca es proporcionarà a l'alumnat documents on apareixerà el text complet i també un buidat del text normatiu (Campus Virtual).

A més de l'assistència a les classes, el correcte funcionament de l'assignatura passa perquè l'alumnat hi tingui un paper actiu, participant en la resolució dels casos i exercicis pràctics que es plantegin relacionats amb els continguts del programa de teoria. Aquest tipus de treball es farà en grups reduïts per tal de promoure l'aprenentatge cooperatiu i basat en el pensament.

SEMINARIS: Hi haurà 2 sessions de seminaris al llarg del curs i, a cada sessió, hi assistirà la meitat de la classe. A l'inici del curs, l'alumnat haurà de formar grups de 4 a 6 persones. És important que tots els membres del grup puguin assistir als seminaris el mateix dia, ja que durant els seminaris es realitzaran activitats col·laboratives i presencials. Els casos que es treballaran durant els seminaris estaran prèviament disponibles al Campus Virtual.

ATENCIÓ: L'assistència als seminaris és obligatòria i imprescindible per aprovar l'assignatura.

Cada grup treballarà dos casos pràctics de l'àmbit bioètic al llarg del curs. Aquests casos s'hauran de lliurar per escrit abans de la data del seminari corresponent. Durant el seminari es durà a terme una correcció i discussió conjunta del cas. Cada grup rebrà dos treballs d'altres grups -anonimitzats- per corregir. L'avaluació es farà mitjançant una rúbrica comuna i inclourà una nota numèrica i un comentari justificat. Aquest comentari serà revisat pel professorat i valorat com a part de la nota del grup avaluador, amb l'objectiu de fomentar una avaluació rigorosa, crítica i constructiva.

ÚS DE LA IA: En aquesta assignatura, es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) com a part integrant del desenvolupament del treball, sempre que el resultat final reflecteixi una contribució significativa de l'estudiant en l'anàlisi i la reflexió personal. L'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA es considerarà falta d'honestat acadèmica i pot comportar una penalització en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Cas pràctic Bioètic	5%	1	0,04	4, 5, 10, 11
Examen de teoria de Bioètica	21,6%	2	0,08	1, 4, 5, 7, 8, 10, 11
Examen teòrico-pràctic Epi & SP	46,6%	2,5	0,1	1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 11
Exercicis específics associats als seminaris Epi & SP	20%	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12
Seminaris Bioètica	6,7%	2	0,08	1, 2, 4, 5, 10, 11, 12

Aquesta assignatura NO contempla l'opció d'avaluació única. L'avaluació dels mòduls, que serà una avaluació continuada al llarg del semestre, constarà de les següents activitats d'avaluació:

1- Mòdul d'Epidemiologia i Salut Pública (67% de la nota de l'assignatura):

1. Tipus avaluació: Es realitzarà un examen d'avaluació dels coneixements teòrics i pràctics.
2. Sistema de revisió d'exàmens. La revisió dels exàmens es farà de forma individual amb l'alumnat, prèvia sol·licitud per escrit en els terminis establerts.
3. L'assistència i participació en classes i seminaris podrà ser avaluada amb una puntuació màxima del 10%.
4. Examen de recuperació: poden presentar-se tant l'alumnat que hagin obtingut la qualificació final de suspès, com el que desitgi millora la nota; en aquest darrer cas la nota de l'examen de recuperació serà la que prevaldrà. La metodologia de l'examen podrà ser diferent de la utilitzada en la avaluació prèvia
5. No avaluables: Es consideraran com a "No avaluables" l'alumnat que no es presentin ni a l'avaluació dels coneixements teòrics ni a l'examen pràctic ni al de recuperació.

2- Mòdul de bioètica (33% de la nota de l'assignatura):

TEORIA (65 % nota del mòdul): Per avaluar els continguts de teoria de l'assignatura es farà un examen de preguntes curtes i/o tipus test. Per tal que les notes de teoria dels 2 mòduls facin mitjana entre elles i amb la resta de notes de l'assignatura, s'ha d'obtenir una qualificació mínima de 3,5 punts a cada prova de teoria.

CAS PRÀCTIC (15 % nota del mòdul): El dia de la prova de teoria cada alumne, individualment, haurà de resoldre un cas pràctic de l'àmbit de la bioètica. La qualificació que s'obtingui en la resolució del cas suposarà el 15 % de la nota de l'assignatura.

SEMINARIS (20 % nota del mòdul; 10 % cada seminari): L'avaluació dels seminaris es basa en la preparació prèvia, la qualitat del treball presentat i la participació activa durant les sessions. S'avaluaran

els tres treballs presentats per cada grup. Es tindrà en consideració el compliment dels terminis d'entrega, de forma que no seran vàlids els treballs presentats posteriorment a la discussió dels casos en els seminaris. Tots els membres del grup tindran la mateixa nota.

Cada grup haurà de lliurar prèviament la resolució escrita de dos casos bioètics. Els casos s'anonimitzaran i, el dia del seminari, seran avaluats per dos grups diferents mitjançant una rúbrica comuna. Cada grup avaluador emetrà una nota numèrica i un comentari justificat, que serà revisat pel professorat. Aquest comentari serà valorat com a part de la nota del grup avaluador, amb l'objectiu de garantir una coavaluació rigorosa i constructiva. Per tant, per cada grup la nota del seminari serà la mitjana numèrica de les notes que hagin rebut dels grups avaluadors ponderada per la nota que el professorat faci de les avaluacions que han fet a d'altres grups.

L'objectiu d'aquestes proves és avaluar, no tant sols que l'alumnat hagi adquirit els coneixements conceptuals sinó, més important, que els hagi comprés i els sàpiga integrar i relacionar entre sí. D'altra banda, també es valorarà que l'alumnat utilitzi la terminologia adequada en tractar les qüestions plantejades durant l'avaluació, així com la capacitat de treballar en grup i d'argumentar i discutir de forma crítica i racional els temes tractats.

CONSIDERACIONS GENERALS:

- Per tal de superar l'assignatura l'alumnat haurà de realitzar totes les proves dels continguts de teoria. Cal superar la nota de 3,5 en cadascuna de les proves de continguts de teoria per tal de considerar la nota obtinguda per fer mitjana de la nota del mòdul. Per aprovar l'assignatura s'haurà d'assolir una qualificació global igual o superior a 5 punts. L'alumnat que obtingui una nota inferior a 3,5 en alguna de les proves podrà recuperar els continguts el dia de la prova final de recuperació.
- L'alumnat que, després d'haver fet les recuperacions, no assoleixi la qualificació mínima de 3,5 punts en alguna de les proves parcials no podrà superar l'assignatura i rebrà una qualificació final màxima de l'assignatura de 4 punts.
- L'alumnat que no pugui assistir a una prova d'avaluació individual per causa justificada (com ara un problema de salut, defunció d'un familiar de fins a segon grau, accident, gaudir de la condició d'esportista d'elit i tenir una competició o activitat esportiva d'obligada assistència, etc.) i aporti la documentació oficial corresponent al professorat de l'assignatura i a la coordinació de titulació (certificat mèdic oficial en el que es faci constar explícitament la incapacitat de realitzar un examen, atestat policial, justificació de l'organisme esportiu competent, etc.), tindrà dret a realitzar la prova en una altra data. La coordinació de la titulació vetllarà per la concreció d'aquesta, prèvia consulta amb el professorat de l'assignatura.
- Podrà presentar-se a l'examen de recuperació per MILLORAR NOTA l'alumnat que tingui els exàmens de teoria, el cas pràctic i els seminaris aprovats, i s'examinarà de la teoria i resoldrà un nou cas pràctic. Per poder-se presentar a l'examen per pujar nota haurà de renunciar per escrit (correu electrònic) a la nota obtinguda prèviament, avisant al professorat responsable de l'assignatura amb un mínim de tres dies d'antelació a l'examen de recuperació. La nota que es tindrà en compte serà la del darrer examen/cas pràctic que hagi realitzat.
- NO AVALUABLE: L'alumnat rebrà la qualificació de no avaluable quan s'hagi presentat a menys d'un 67% de les activitats d'avaluació programades, considerant com a activitats d'avaluació: i) cada prova d'avaluació dels continguts teòrics; ii) cadascun dels seminaris.

Bibliografia

Mòdul d'Epidemiologia i Salut Pública:

Bibliografia específica

- Ahlbom A, Norell S. Fundamentos de Epidemiología. 3ª ed. Madrid: Siglo XXI Editores, 2000.
- Departament de Salut. Pla de salut de Catalunya a l'horitzó 2010. Informe de salut a Catalunya. Avaluació dels objectius de salut. Barcelona; Generalitat de Catalunya, 2007.
- Departament de Sanitat i Seguretat Social. Pla de Salut de Catalunya. Barcelona: Departament de Sanitat i Seguretat Social, 2005.

- Fletcher RH, Fletcher SW, Wagner EH. Epidemiología clínica. 4ª ed. Barcelona: Masson-Williams & Wilkins, 2008.
- Gordis L. Epidemiología, 3ª ed. Madrid: Harcourt, 2003.
- MacMahon B, Trichopoulos C. Epidemiología. Madrid: Marban, 2001.
- Rose G. La estrategia de la Medicina Preventiva. Barcelona: Masson-Salvat, 1994.
- Salleras L. Vacunaciones preventivas. Principios y aplicaciones. 2ª ed. Barcelona: Masson SA, 2003.
- Sackett DL, Haynes RB, Guyatt GH, Tugwell P. Epidemiología clínica. Ciencia básica para la Medicina Clínica. 2ª ed. Buenos Aires: Editorial Panamericana, 1994.
- Sierra A, Sáenz MªC, et al, eds. Piédrola Gil. Medicina Preventiva y Salud Pública. 11ª ed. Barcelona: Elsevier, 2008.
- Szklo M, Nieto J. Epidemiología intermedia: conceptos y aplicaciones. Madrid: Díez de Santos, 2003.
- A dictionary of epidemiology / edited for the International Epidemiological Association by John M. Last ; associate editors, Robert A. Spasoff ... [et al.]. New York : Oxford University Press, cop. 2001. Edición 4th ed.

Bibliografía de consulta

- Brownson RC, Remington PL, Davis JR. Chronic disease epidemiology and control. 2ª ed. Washington: American Public Health Organization, 1998.
- Detels R, Holland WW, McEwen J, Omenn GS, eds. 4ª ed. Oxford Textbook of Public Health. 3 vols. New York: Oxford University Press, 2002.
- Greenberg RS, Daniels SR, Flanders WD, Eley JW, Boring JR. Medical Epidemiology. 4ª ed. New York: Lange Medical Books/McGraw-Hill, 2005.
- Pencheon D, Guest C, Melzer D, Muir Gray JA, eds. 2ª ed. Oxford Handbook of Public Health Practice. Oxford: Oxford University Press, 2006.
- Straus SE, Richardson WS, Glasziou P, Haynes BR. Medicina basada en la evidencia. Cómo practicar y enseñar la MBE. 3ª ed. Madrid: Elsevier, 2006.
- Rothman KJ. Epidemiology: An introduction. New York: Oxford University Press, 2002.
- Rothman KJ, Greenland S, Lash TL. Modern Epidemiology. 3ª ed. Philadelphia: Lippincott, 2008.
- U.S. Preventive Services Task Force. Guide to clinical preventive services. 2ª ed. Baltimore: Williams & Wilkins, 1996.
- Wallace RB, Doebbeling BN, eds. Public Health & Preventive Medicine. Stamford: Appleton & Lange, 2008.

Recursos d'Internet

- Departament de Salut, Generalitat de Catalunya: <http://www.gencat.cat/salut/>
- Pla de salut: <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/plasalut/index.html>
- Salut maternoinfantil: <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/infantil/index.html>
- Vacunes: <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/vacunes/index.html>

Módul de bioètica :

- Boladeras, Margarita *Bioètica, Género y Diversidad cultural*, Barcelona, Proteus, 2012.
- Busquets E., Mir J. *Fem bioètica*. Institut Borja de Bioètica. Universitat Ramon Llull. Esplugues de Llobregat. 2009.
- Casado M. (ed.) *Sobre la dignidad y los principios. Análisis de la Declaración Universal sobre Bioética y Derechos Humanos de la Unesco*. Editorial Aranzadi. Cizur Menor. 2009.
- Casado M. *Reedición y análisis del impacto normativo de los documentos del Observatorio de Bioética y Derecho sobre reproducción asistida*. Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona. 2008.
- Casado M. y Egozcue J. (Eds) *Documento sobre selección de sexo*. Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona. Febrero 2003.
- Casado M., Lopez-Baroni M. *Manual de bioética laica (I): Cuestiones clave*. Edicions de la Universitat de Barcelona. Barcelona, 2018.
- Casado M y Royes A *Sobre bioética y género*, Navarra, Thomson/Aranzadi, 2012.

- Casado M, do Céu M, de Leucona I, Carvalho AS, Araújo J *Declaración sobre integridad científica en investigación e innovación responsable*. Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona. 2016.
- Coughlin S. *Case studies in public health ethics* (2nd edition). American Public Health Association. Washington, 2009.
- Cuadernos de la Fundación Víctor Grífols i Lucas. *Problemas prácticos del Consentimiento Informado*. Fundación Víctor Grífols i Lucas. Barcelona, 2002.
- De Semir, V. *La ética, esencia de la comunicación científica y médica*. Cuadernos de la Fundació Víctor Grífols i Lucas nº 25. Barcelona .2010.
- García-Manrique R. (ed.) *El cuerpo diseminado. Estatuto, uso y disposición de los biomateriales huamnos*. Ed. Aranzadi. Navarra, 2018.
- Habermas, Jürgen *El futuro de la naturaleza humana¿Hacia una eugenesia liberal?*, Barcelona,Paidós, 2002.
- Harris J. *On cloning*. Routledge. London. 2004.
- Institut Borja de Bioètica URL (eds.). *Bioètica aplicada*. Ed. Proteus. Cànoves. 2011.
- Kuhse H., Singer P. (eds) *A Companion to Bioethics*. Blackwell Companions to Philosophy. 2nd edition. Willey-Blackwell. Hong Kong. 2012
- Llácer M.R., Casado M. Buisan L. (Eds) *Documento sobre bioética y big data: explotación y comercialización de los datos de los usuarios de la sanidad pública* Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona. Enero 2015. ISBN 978-84-475-4210-9
- López Baroni, M. J., Marfany, G., De Lecuona, I., Corcoy, M., Boada, M., Royes, A., Santaló, J., Casado, M. *La edición genómica aplicada a seres humanos: aspectos éticos, jurídicos y sociales*. Revista de Derecho y Genoma Humano. Genética, Biotecnología y Medicina Avanzada / Law and the Human Genome Review. Genetics, Biotechnology and Advanced Medicine: 46, 317-340, 2017.
- López-Baroni M. *Bioética y tecnologías disruptives*. Ed Herder. Barcelona, 2021.
- López-Baroni M. *El origen de la bioética como problema*. Edicions de la Universitat de Barcelona. Barcelona, 2016.
- Santaló J. y Casado M. (Eds) *Documento sobre bioética y edición genómica en humanos*. Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona. Diciembre 2016. ISBN 978-84-475-4063-
- Steinbock B. (ed.). *The Oxford Handbook of Bioethics*. Oxford University Press. Oxford. 2007.
- Steinbock B, *The morality of killing human embryos*, 2021, DOI: [10.1111/j.1748-720X.2006.00005.x](https://doi.org/10.1111/j.1748-720X.2006.00005.x)

Enllaços web:

Boletín Oficial del Estado: <http://www.boe.es/>

Berman Institute of Bioethics: <http://www.bioethicsinstitute.org/>

Clinical Trials: <http://www.clinicaltrials.gov/>

Comissió d'Ètica en Experimentació Animal i Humana de la UAB: <http://www.recerca.uab.es/ceeah/>

Observatori de Bioètica i Dret: <http://www.pcb.ub.es/bioeticaidret/>

Comité de Bioética de España: <http://www.comitedebioetica.es/>

Institut Borja de Bioètica: <http://www.ibbioetica.org/es/#&panel1-1>

Council of Europe. Steering Committee on Bioethics:
http://www.coe.int/t/dg3/healthbioethic/cdbi/default_en.asp

Fundació Grífols: <http://www.fundaciogrifols.org/es/web/fundacio/home>

Stanford Encyclopedia of Philosophy: <http://www.science.uva.nl/%7Eseop/>

The European Group on Ethics in Science and New Technologies:
<https://ec.europa.eu/research/egp/index.cfm>

The Hasting Center: <http://www.thehastingscenter.org/>

The Hinxton Group: <http://www.hinxtongroup.org/>

The Nuffield Council: <http://www.nuffieldbioethics.org/>

UNESCO. International Bioethics Committee:

<http://www.unesco.org/new/en/socialand-human-sciences/themes/bioethics/international-bioethics-committee/>

Programari

No aplica

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	301	Català/Espanyol	anual	matí-mixt
(SCC) Seminaris de casos clínics	301	Català/Espanyol	anual	matí-mixt
(SCC) Seminaris de casos clínics	302	Català/Espanyol	anual	matí-mixt
(SEM) Seminaris	531	Català/Espanyol	anual	matí-mixt
(SEM) Seminaris	532	Català/Espanyol	anual	matí-mixt
(TE) Teoria	53	Català/Espanyol	anual	matí-mixt